

EVROPSKA KONFERENCIJA SVEĆENIKA U MÜNSTERU

(*Unio Apostolica cleri »de spiritualitate sacerdotum«*)

Dr Vilim NUK

Teška vjerska i moralna previranja u nekim krajevima zapadne Evrope na crkvenom i duhovnom polju upravo nakon završenoga II vatikanskog koncila postala su predmet javnog raspravljanja. Ona su dokaz tome kako se svjetovni duh i neopoganska praksa uvlače i među svećenstvo, napose mlade. Takvi svećenici, nezadovoljni crkvenim propisima, pa i samim autoritetom u Crkvi, traže oko sebe pristaše, stvaraju manje ili veće grupe, koje kušaju formulirati svoje zahtjeve te ih iznose na ocjenu cijelom svijetu. Paralelna vijećanja evropskih biskupa i konferencije buntovnih grupa svećenika, ovoga ljeta u Churu (Švicarska), najbolje ilustriraju ovo napeto stanje.

U takvoj atmosferi veliku je utjehu i ohrabrenje pružila katoličkoj javnosti impozantna evropska konferencija svjetovnih svećenika »UNIO APOSTOLICA CLERI« u Münsteru (Westfalen) od 21. do 25. srpnja 1969. Među 300 prisutnih svećenika iz 15 evropskih država bilo je iz SFRJ 11 Hrvata i 5 Slovenaca, premda nisu bili članovi te Unije. Pokrovitelj je bio kardinal Jos. Wright iz Vatikana, prefekt Kongregacije za odgoj klera. Konferenciji su prisustvovali i neki biskupi.

Nakon zaziva Duha Svetoga i velike koncelebrirane mise 21. VII u münsterskoj obnovljenoj katedrali, odvijalo se to zborovanje u salama Münsterskoga sveučilišta puna tri dana sa brojnim referatima i diskusijama u tri glavna evropska jezika. Zajednička tema svih ovih istraživanja bila je »SVEĆENIK I DUHOVNOST« (*spiritualitet*). Ne treba posebno dokazivati od kolike je vitalne važnosti za Crkvu iz koncilskih dekreta, Biblije i Tradicije izvesti koji su pravi izvori duhovnosti, koje su joj bitne oznake kao i sredstva, da se takva duhovnost (savršenost, svetost) u današnjem svijetu može i treba postići za sve svećenike koji rade u današnjem čovječanstvu. Mora se priznati da je ovo zborovanje doista ispunito svoju zadaću, jer se tokom ovih dana vodilo računa o svim pojavama krize brojnih svećenika. Kako su se u Münsteru okupili glavni suvremeni teolozi duhovnog života i najbolji odgajatelji kle-

ra i asketski pisci, mislim da će za čitače »Bogoslovske smotre« biti od velike koristi da se iznese malo detaljnije sadržaj najglavnijih referata kao i konačni rezime zborovanja.

I. ODNOS SVEĆENIKA PREMA VJERI

(prof. dr W. Kasper, Münster)

1. Jedan od glavnih uzroka kolebanja i kritičkog odnosa nekih svećenika prema duhovnim vrednotama Crkve jest pitanje osobne vjere. I svećenik sudjeluje u »zamračanju pojma o Bogu« današnjeg vremena koje napada i njegovu vjeru.

Bog je Gospodar svih vremena. Stoga nam valja shvatiti da je i ovo tužno vrijeme dano nama od Boga da se u njemu afirmiramo i da za Boga svjedočimo svijetu. Duh Kristov nije obećan samo Crkvi za stari vijek, nego za sva vremena. Krist je u svojoj Crkvi za sve vijek! Tko vjeruje, ne može se ni danas plašiti tih valova bezvjerja. Pače, ovo vrijeme pozitivno utječe na život Crkve, da se ona oslobodi svih suvišnih i nebitnih naslaga koje su joj u povijesti natovarane, a koje ju danas smetaju u djelovanju.

Evangelje nije bilo aktualno samo u starom vijeku. Ono ima toliko dubine i bogatstva da ga nikakve ideologije ili nauke ne mogu iscrpiti. Vjera je više nego dogmatska formula: ona čovjeka prožima Kristom i vodi ga po Duhu Svetom k Ocu. Povijest je vječno putovanje Božjega naroda pod vodstvom Crkve kroz sve peripetije i civilizacije. Budimo vjerni svojoj vjeri, pa ćemo time biti otvoreni za svaki razvoj i preobražaj svijeta.

2. Vjera traži da ispitamo temelj i položaj svećeničke službe. Temelj je naše službe puno uvjerenje da je s Isusom Kristom na svijet došla istina, pravednost i ljubav. Drugoga temelja niti ima niti će biti u povijesti. Krist je jedini i vječno veliki Svećenik, Gospodin, jedini posrednik između Boga i ljudi.

Naš položaj? Vjera dolazi po slušanju. Krist treba živih svjedoka koje On šalje da propovijedaju riječju ali i svojim cijelim bićem. Kako bismo onda mogli izgubiti vjeru i pouzdanje u svoje vječno zvanje? Da se svijet utvrdi u vjeri, treba je naviještati. To je bitno za sve svećenike! Ako on u tome zataji, tko će u svijetu vjerovati? Ako hoćemo biti svjedoci te vjere, moramo svu svoju osobu, težnje i zahtjeve prožeti tom vjerom. Vjera mora biti svećeniku središte života i njegova ufanja! Odnos prema materijalnim dobrima mora biti određen tim ufanjem u vječni život, vječna dobra. Tada će svijet početi nama vjerovati! I naša će riječ imati ploda.

Danas se svećenik treba posebno posvetiti dubokoj molitvi i studiju Sv. pisma, da mu bude jasna volja Božja, koja je jedino mjerilo. Tada će nam s jedne strane biti jasno što treba da ostane od starih crkvenih propisa i običaja, a što ne. Isto tako što ima prihvatljivog u današnjim socijalnim i antropološkim strujanjima. Ostati uvijek na visini znači: poznavati zakon Evanđelja i visoko držati njegovu zastavu.

3. Kakva treba biti ta vjera?

a) *Odlučna*. Vjera danas ima biti *ista* kao ona koju su nam dali apostoli i koju nam daje Crkva. *O tome nema spora*. No stil i oblik, naglasak i ton propovijedanja često odlučuje da li će svijet te istine rado u srcu prihvatiti. Način svećeničkog življenja morao se u povijesti često mijenjati. Koji bi »stil« života odgovarao današnjoj generaciji? Svakako stil *odvažne vjere*. Mladi su ljudi radikalni, a stariji se svega boje. Kad je sve u vječnom gibanju i lomu, počnimo mi s ufanjem, a ne sa strahom! Borimo se i mi (uz druge) za slobodu i pravdu čovjeka, ali na osnovi evanđeoske nauke. Nakon što smo se s poglavarima sporazumjeli (a koncil nam je dao široke okvire), idimo naprijed srčano i s ufanjem!

b) *Mora biti vjera koja služi u ljubavi čovjeku*. Danas ljude privlače oni koji su solidarni s njima, koji im bratski pomažu i razumiju ih. Nemojmo bazirati svoj autoritet na starim naslovima i častima. *Ljudi danas takav autoritet ne priznaju*. Uvodi se novi autoritet, pravo onoga koji je zaslužan za pomaganje bližnjemu.

Zato danas ne koristi tužiti se na krizu autoriteta, nego se treba prikloniti Evanđelju, koje ne pozna drugu čast nego slijediti Krista »koji je došao da služi, a ne da bude služen« (Mk 10, 45).

c) *Puna vjera i ljubav svećenika očituje se dalje u svojevolum evanđeoskom siromaštvu*. Po siromaštvu postajemo solidarni s bijednima, poniženima i progonjenima. Kao takvi smijemo i zaigrmeti na mogućnike ovoga svijeta, poput Ivana Krstitelja.

Ne žalimo dakle za minulim častima i bogatim приходima itd., nego *služimo* u jednostavnosti svojoj braći.

d) *Vjera koja služi mora se očitovati u jedinstvu ljubavi Bogu i bližnjemu*. Takva ljubav mora biti univerzalna, sveopća, čovječanska; ona se mora protezati na svakoga čovjeka, jer je svaki brat u Kristu. Nemojmo ništa od drugih tražiti što nismo prije sami učinili (Mt 23, 4), jer nisu ljudi radi Crkve i svećenstva, nego obratno.

Konačno: budimo uvijek spremni zaći u *dijalog* s ljudima i *vjerom* rješavajmo njihove probleme!

Današnju krizu vjere svećenik će nadvladati najlakše u zajednici s braćom svećenicima, pomažući se međusobno. Tako će Krist biti među nama (Mt 18, 20).

(Držano na otvorenju zborovanja kao homilija)

II. SVJEDOČANSTVA CRKVENIH OTACA O DUHOVNOSTI SVEĆENSTVA

(Dr B. Köttling, sveuč. prof. Münster)

Gledamo li na izjave sv. Otaca o spiritualnosti svećenika kroz prvih šest vjekova, moći ćemo ih podijeliti u tri stupnja.

1. Prvi počeci obilježeni su razlikovanjem onih kršćana u Crkvi koji su bili odlikovani posebnom karizmom Duha Sv. (pneumatikos). Posjedovanje »pneume Christi« bio je temelj da se nekome

povjeri posebna služba, a o tome sudi crkvena zajednica. U nekoj stupnji svaki kršćanin posjeduje Duha Božjega. Za današnje je dakle svećenike potrebno da u većem stupnju budu povezani s Duhom.

2. U službi Kristu mora svećenik biti totalno angažiran. Oci naglašuju da njega treba osloboditi od svih drugih poslova kako bi se posveti naviještanju Riječi Božje. Drugo sve mogu činiti laici.

3. Kasniji Oci traže od svećenika da bude svojim životom »slika apostola« (apostolikos«), da mogne odražavati crte Kristove. Dapače, treba biti i slika anđela (»aggelikos«), jer je njegov odnos s Riječi najintimniji, izdiže ga nad zemaljske požude. Blizina s Kristom je »neizreciva«, zato mora njoj odgovarati puno nasljedovanje Krista. On svima mora davati primjer te se zato mora po naravi službe izdizati nad zajednicom, a to sv. Oci vide *jednoglasno* realizirano *baš u celibatu*. Glavni dakle razlog za celibat leži u *potrebi slobode* od krvnih veza, da se trajno posveti stakom Božjem pozivu.

Kao drugi razlog za celibat sv. Oci vide cilj svećeništva u prizdanju *naroda iz zemaljštine k eshatološkim idealima*, a ne (kako danas neki traže) u vođenju svijeta ka Kristu samo putem ovozemaljskog poretka, što bi oduzelo celibatu onaj glavni *raison d'être*.

Svaki kršćanin, a pogotovo svećenik, pozvan je da nasljeduje Krista *u siromaštvu* i pomaganju bijednika.

Završna misao: Svećenik je posebno posvećen u svijetu snagom Riječi Božje koju propovijeda i snagom sakramenta koji je primio. Nema te kreposti bez koje bi on mogao opstati i djelovati.

III. DUHOVNOST ZA SLUŽBU SVEĆENIKA U ZAJEDNICI

(P. Dr J. Bosse - Haarlem)

II vatic. koncil izdigao je spiritualnost svećenika iz dosadanih nazora raznih autora, koji su izvodili sveć. askezu iz redovničke (per analogiam) na osnovu triju poznatih zavjeta. Koncil sada izvodi dokaz spiritualnosti iz svećeničke službe u crkv. zajednici (vidi dekret *Presbiterorum Ordinis* kao i konst. *Lumen Gentium* V pogl.). Naglasimo samo najnužnije iz te doktrine.

Svetost svećenika, koja se temelji na vršenju službe u Kristovoj Crkvi, aktivira se u tradicionalna *tri pravca*: sacerdotium, magisterium i munus pastorale, tj. u službi posvećivanja puka, u naviještanju spasenja te u pastvi, koja ima svećenika ljubavlju preobraziti u dobrog Pastira. A jer se sve to zbiva u Crkvi, treba da je aktivnost spojena u suradnji s biskupom i u poslušnosti prema njemu. Na taj način postaje svetost svećenika jamstvo za plodnost njegova rada.

Neke karakterne crte sveć. duhovnosti (ili težnje za svetošću):

1. *Poslušnost* — jer je ona *conditio sine qua non* sveć. službe: biti povezan sa zajedništvom Crkve. Poslušnost biskupu uključuje i kolegijalnost, tj. živo i trajno jedinstvo sa svim svećenicima i biskupom.

2. *Celibat*, po kojem se svećenik posvećuje Bogu i stoji spreman uvijek na žrtve za braću, po kojem on posebnim načinom ukazuje na dobra budućega života (eshatološki biljeg).

3. *Siromaštvo*, tj. živjeti u distanci od zemaljskih dobara, koja, premda su u sebi nešto dobro, ipak im je vrijednost relativna za sveć. život.

To ukratko uči II vatikanski koncil o duhovnosti svećenika. Autor je to vjerno prikazao. Međutim on sada iznosi neke kritičke *refleksije*.

U tim refleksijama autor odudara od nauke koncila, i to je jedino predavanje koje je u nekoj disonanci s tokom cijelog münsterskog zborovanja. U svojim nekim postavkama, koje on možda suviše suptilno razvija, autor se očito približava onom kritičkom stavu mnogih nezadovoljnika u nizozemskom kleru, i to s obzirom na autoritet biskupa — koji stav on brani — stvarajući neku posebnu ascetiku. On naime želi naučno dokazati da je izvor i polazna točka svećeničke svetosti u osobi samoga svećenika, dok II vatikanski koncil postavlja sveć. službu i funkciju kao sredstva posvećivanja. Predavač ide naime obrnutim redom: spiritualnost u osobi svećenika prethodi samom ređenju, i ona posvećuje njegovo kasnije djelovanje.

Takva pretpostavka nužno dovodi do krivih zaključaka. Tako, npr., premda je zborovanje prihvatilo načelo predavača da u Crkvi ne postoji više duhovnosti, nego *samo jedna* (za svećenike i laike), dakle je svećenička duhovnost isto što i kršćanska duhovnost, tj. osobno proživljavanje Krista i evanđelja, samo je razlika u stepenu — ipak ima predavač krivo ako odatle izvodi da u čovjeku u svijetu sazrijeva duhovnost do te visine da je sposoban prihvatiti duhovno zvanje. On čak vidi da se u mladoj duši razvijaju razni tipovi svećenika, već prema nijansama osobne duhovnosti; npr. »kulturni tip« (za rad u pastvi), »svjedočki« tip (za rad u svijetu) te »skrbni« tip (za socijalni i karitativni rad). Kod svega toga predavač je smetnuo s uma da se zvanje ne može zaslužiti stupnjem laičke duhovnosti, već da Krist zove mladića u sveć. službu, i da za tu službu On daje posebne milosti. To se sve odvija u *vrhunaravnom redu*. Oni pak »tipovi« koje smo gore naveli nisu drugo do *prirodni talenti i inklinacije*, o kojima će biskup sigurno voditi računa kod dijeljenja službi svećenicima.

Govoreći o *sveć. celibatu*, predavač, premda priznaje sve motive što ih navodi Koncil, ipak drži da se mora pustiti mogućnost ženidbe onim svećenicima koji po savjesti i svojoj »duhovnosti« žele kao oženjeni približiti se svijetu, da tamo lakše apostolski djeluju. Postoji naime pogibao — kaže on — da celibat, obližatan za

sve, stvori neki jaz između svećeničke »službe« i općekršćanske duhovnosti. Navodno da je za takvu »slobodu izbora« glasalo u Holandiji 73 % klera.

Slično treba ispraviti predavača kad postavlja distinkciju o poslušnosti prema poglavaru, koju Koncil traži od svećenika kao uvjet uspjeha u službi Crkve. On na prvo mjesto postavlja diktat savjesti. Po njegovu svećenik koji već ima svoju duhovnost neovisno o vršenju sveć. službe, jer ju je stekao u osobnoj ljubavi ka Kristu i želji da naviješta svijetu vjeru, ima svoju izgrađenu savjest, koju treba poštivati. Ako se desi da se odredbe i praksa crkvenog autoriteta ne slažu s diktatom njegove savjesti, pogotovo ako mu biskup priječi vršenje misije u svijetu kako je on promatra, tada vrijedi diktat njegove savjesti. Tu se nazire put k mnogim sukobima i kidanju jedinstva.

IV. BRATSTVO SVEĆENIKA OSNOVANO NA SAKRAMENTU SV. REDA

(Msgr. Josip Sintas, Francuska)

Tu bi temu bilo suvišno ovdje razmatrati, jer je ona osnovni postulat samog Evanđelja. No važno je danas postaviti to načelo solidarnosti prema zahtjevima današnjega vremena.

U naše se vrijeme raširila nova *svijest solidarnosti svih ljudi*, i to s kategoričkim imperativom. Prvo zato jer su se narodi u zadnja dva rata kao instinktivno zbližili međusobno zbog novih opasnosti, a drugo, jer su ljudi na cijeloj zemaljskoj kugli o svemu informirani sredstvima modernog saobraćanja. Čovjek zna da danas može svojim idejama i svojom voljom djelovati na čitavoj planeti. Stoga prevladava već sada potreba okupljanja svega čovječanstva za ideale mira i slobode protiv novih opasnosti uništenja.

Nekad je pojam bratstva bio ograničen na manje zajednice: klanove, kaste, rase itd. Danas je taj pojam solidarnosti sasvim izmijenjen tako da isticanje nacionalizma, rase ili klasne borbe znači egoizam i postaje besplodno. Pa i u Crkvi se danas ruše vjekovne granice individualizma u korist pravog ekumenizma, kao i dijaloga čak s nevjernicima. Prevladava tendencija da se priznaju sve razlike i traži suradnja u onome što nas sve veže.

Svi ljudi hoće biti gospodari svoje sudbine. Ne priznaju tuđe odluke. Traže slobodan razvoj, a tu slobodu shvaćaju kao zbroj svojih *osobnih sloboda*. Priznaju kao činjenicu da se sve slobodne zajednice mogu i moraju integrirati u bratski odnos čovječanstva.

Kako da se vlada kršćanin u tom burnom vrtlogu ideja?

Već 2000 godina stoji Evanđelje s Kristovim svjedočanstvom. Za sve narode i sva vremena *postoji jedinstvo u Crkvi*, gdje prema sv. Pavlu iščozavaju i Židovi i Grci, i muško i žensko itd., jer se bratstvo temelji na vjeri u jednoga zajedničkoga Oca.

Svijet naprotiv stavlja zahtjev *jedne solidarnosti bez vjere* u jednoga Boga, jer odbija sve dužnosti koje iz te vjere proizlaze. Takav je zahtjev samo socijalno-klasno-političkog karaktera.

Kršćanin ima da u suvremenom društvu odigra *specifičnu* ulogu, on mora na vrhunaravnoj istini bazirati svoje svjedočenje, tj. iskreno i bez pridržaja naviještati smisao evanđeoskog bratstva. Danas naime ljudi nesvjesno traže neko drugo, novo bratstvo, koje neće biti prazna fraza, nego osnovano na ljubavi zajedničkog Oca. Preko Evanđelja kršćanin radi za kraljevstvo koje nije od ovoga svijeta, ali koje ne isključuje nijednu državu, dakle niti političke zajednice, nego spaja vječno s vremenitim.

A mi *svećenici*? Mi treba da smo prvoborci čovječanstva u ostvarivanju sveopćega bratstva. Naše bratstvo mora biti čin vjere koji će nam dati srčanosti i radosti što pripadamo ovome današnjem svijetu i što mu možemo pomoći. U našim je rukama vlast božanska, jer možemo služeći Crkvi ljudima donijeti pravo bratstvo i solidarnost koja je u Crkvi već ostvarena. Mi moramo svjedočiti svojim životom onako kako su kazali za prve kršćane: »Gledajte kako se međusobno ljube!«

Praktički se to ostvaruje u dva smjera:

a) Bratstvom otvorena srca i b) bratskom suradnjom.

Pod a) shvaćamo ovo: otvoren biti svakom svećeniku, pa i onome koji mi je tuđ ili stran, ili uopće zaostao u ljubavi. Svi smo mi *jedan prezbiterij* u Kristu. A to je naravno vrlo teško postići jer su na putu *razne teškoće*. Mi moramo naime voljeti svakog brata onakva kakav on jest, sa svim individualnim razlikama. Treba izbjegavati nametanje vlastitoga mišljenja, osuđivanje tuđega. Poput sv. Pavla treba svakoga shvaćati i polako uvjeravati, i s njime osjećati. Drukčiji *stav danas uopće nije moguć ni u Crkvi ni u svijetu*. Na žalost, svi mi patimo od psiholoških ograda i zato tu treba velike borbe sa samim sobom da svakog bližnjega primamo s punim srcem. Tu je potrebna čitava vojska kreposti: napose poniznost i poštivanje.

Još je jedna poteškoća: nas svećenike dijele *hijerarhijske razlike* i ljestvice časti i vlasti, u kojima oni »viši« uživaju i traže pokornost, a »niži« se odupiru i mrmljaju. Hijerarhijski stupnjevi postoje po Kristovoj volji, no Krist ih je uredio kao izraze bratske ljubavi. »Et patrem nolite vobis vocare super terram, unus est enim Pater vester in coelis.« Zato i *očinska vlast* jednog biskupa ili svećenika jest samo *analogna*, tj. »očinstvo« koje služi u ime Oca.

A treća poteškoća sastoji se u tome da mi jedan o drugome imamo iskrivljen sud te smatramo drugoga nesposobnim da evoluira. To je fatalna zabluda po kojoj ne damo drugima da idu naprijed. Taj duh »inkvizicije« protivan je Evanđelju.

Prihvatimo otvoreno svaku suradnju s bratom i spojimo sva naša iskustva pa će nam rad biti vrlo uspješan.

Pod b) shvaćamo bratstvo u zajedničkom radu. Ono se može manifestirati u sudjelovanju u zajedničkom slavljenju Oca (koncelebracija, brevijar), u evangelizaciji svijeta (pogana i nekatolika) i u našem uzajamnom posvećenju.

Debata o ovom predavanju bila je vrlo korisna za sve.

V. PASTORALNA CARITAS I DUHOVNOST

(Prof. Bruno Vielmetti, Trient)

Ovaj referat treba također nešto opširnije zahvatiti jer on obrađuje rješene temeljnog ascetskog problema: kako spojiti duhovni život i savršenost jednog svećenika s intenzivnom aktivnošću i službom u svijetu. Taj je problem vrlo star i njime se bavi sv. Toma Akv. (II IIae, q. 184, 8), no danas je posebno težak zbog potrebe mnogostrane pastve prema čovjeku prožetom psihozom materijalnog napretka.

Koncil (Pr. Ord. 14—15) formulira rješenje: svećenik će to jedinstvo ostvariti tako da se sjedini s Kristom u spoznaji volje Očeve i u potpunom predanju svojoj službi kao dobrog pastira prema Kristovom uzoru. Tu temeljnu zasadu Koncila za svetost svećenika (izvan samostanskih zidina) osvjetljuje autor s više strana, i to dokazima iz Evanđelja.

1. *Pastoralna caritas* je stvarno identična s ljubavlju k Bogu koja se manifestira djelima prema bližnjemu. Vršanjem zapovijedi ljubavi k bližnjemu mi se sjedinjujemo s Bogom i rastući u toj ljubavi rastemo u svetosti (I Iv 3, 14—20). Djela ljubavi bit će kriterij po kome će Sudac odlučivati na sudnji dan (Mt 25, 31).

2. U čemu je savršenost prema nauci Evanđelja?

Evanđelje poziva sve kršćane bez razlike k savršenosti (Mt 5, 48). No u čemu se ona sastoji? Loco citato Matej navodi niz primjera gdje Sin Božji »pravednosti« starih i farizeja (»čuli ste kako je kazano...«) suprotstavlja novu pravednost evanđeosku (»a ja vam kažem...«). Taj klimaks ide sve dalje pa završava najsavršnijom formom ljubavi, tj. ljubavlju prema neprijateljima. Nema dakle savršenosti gdje je »podijeljeno srce«, gdje ima u srcu diskriminacije prema zlima, prema neprijateljima... Punina pastirske ljubavi obuhvaća milosrđem sve ljude, i tu se postizava svetost svećenika. »Budite savršeni kao što je savršen vaš Otac na nebesima.«

3. *Siromaštvo*. Naš odnos prema materijalnim dobrima određen je u sceni s bogatim mladićem (Mt 9, 16—22): »Ako hoćeš biti savršen, prodaj sve što imaš...« Znamo da je bogatstvo u NS jedna od najvećih zapreka pravog nasljedovanja Krista i punog predanja u službi. Mi se ne možemo posvetiti službi bližnjemu ako nismo posve slobodni od zemaljskih dobara. Radi se o slobodi duha (»gdje je blago tvoje, ondje je i srce tvoje« — Mt 6, 21). Nemoguće je služiti dva gospodara. Danas je odsudan čas *da shvatimo*

*

potrebu pravog siromaštva za svakoga svećenika kao jedini put do savršene slobode srca. A bez te slobode nema spasavanja duše modernog čovjeka.

Dodajmo još primjer sv. Pavla koji se odriče svoga prava da živi od propovijedanja, jer hoće da bude »svima sve« (I Kor 9, 15—23). Štoviše, taj duh odricanja obuzet će i nas same, i učiniti nas spremne da izgubimo i svoj život, da budemo raspeti s Kristom u službi bližnjemu. No time se nismo odrekli ljubavi, nego mjesto svjetske ljubavi naše srce ispunjava Kristova ljubav, koja nema granica.

4. *Milosrđe.* Ono dolazi u NZ kao strujanje beskrajnog Božjeg milosrđa na stvorove. Mjerilo našega milosrđa jest Božje neiscrpivo milosrđe. To je ljubav višega prema nižemu, Stvorca prema ništavom stvoru, vjerovnika prema dužniku (grešniku).

Pastir treba vršiti milosrđe s radošću, analogno onoj radosti koja je u nebu nad jednim grešnikom-pokornikom.

Briga za pojedinu konkretnu dušu svojstvo je dobrog pastira. Tražiti pojedine duše više odgovara uzoru Kristovom nego masovno pozivanje koje je danas u modi. To pak ne ide bez velike strpljivosti (Otac čeka izgubljenog sina...). Da se u takovoj ljubavi utvrdimo, razmatrajmo često *Himnu ljubavi* sv. Pavla (I Kor 13): »Ljubav je milosrdna, ona sve ispričava, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi...« Ona se ne hvali *nego šuti* da ne povrijedi grešnika.

5. Konačno, vrhunac svetog pastira jest *potpuno predanje i služenje* drugima. »Sin Čovječji nije došao da mu služe, *nego da on služi* i da dadne život svoj kao otkup mjesto svih (Mk 1, 45). Takvo ćemo predanje izvršiti u punoj poniznosti i poslušnosti prema biskupu te u kolegijalnom jedinstvu s braćom po zvanju. Potpuno jedinstvo u Crkvi pretpostavlja odricanje svojih vlastitih težnja i planova. Zašto baš poniznost? Jer nam treba upiti u se Kristovo Srce, koje sluša u svemu volju Očevu. Konstantna poniznost u životu vrlo je teška i donosi mnoge boli zbog mnogih nerazumijevanja, neuspjeha, razočaranja, zato ćemo možda ostati bez potpore mnogih prijatelja, i osamljeni raditi, tražeći, nesigurni, nove bolje metode i putove.

To su eto komponente koje nam daje Koncil (Presb. Ord. 13). Po njima treba da stalno koračamo k savršenstvu duše koje se stvaruje takvim ispunjavanjem pastirske službe.

Krećimo naprijed u nesigurnosti, ali i u nadi (Fil 3, 12—16).

VI. HIJERARHIJSKA ZAJEDNICA I SVEĆENIK

(Msgr. Mario de Santis, Italija)

Nakon što je autor u uvodu podsjetio na to da je jedini Svećenik u Novom Zavjetu Isus Krist, od koga cijela Crkva participira to svećeništvo, on naglašuje da to sudioništvo putem sakramenata Krsta i sv. Reda ima dvije linije: laičko i hijerarhijsko svećeništvo.

A hijerarhijsko ima po volji Kristovoj stupnjeve. Svaki svećenik koji je uklopljen u službu hijerarhijske Crkve uronjen je *bitno i osobno* u tu stvarnost. On treba zato da upozna svoje mjesto i dužnost prema višoj vlasti i prema jednakima u toj zajednici. Dužan je:

1. orijentirati se iznutra (dušom i srcem) prema hijerarhijskoj zajednici i prihvatiti pravi stav,

2. Iz ove orijentacije mora praktički kod svećenika rezultirati prava poslušnost prema biskupu, a kod biskupa poniznost prema nižima.

Ad 1) Svećenička služba jest »služenje« u Crkvi, a to se prema Koncilu (Pr. Ord. 15) može ostvariti *samo u hijerarhijskom zajedništvu cijelog Tijela*. Izvan toga svećenik kao takav ništa ne može, jer se protivi volji Božjoj. Takva orijentacija, takva svijest jest zapravo svećenička *danovnost* o kojoj govorimo. Ona se može postići tako da svaki svećenik (i biskup) gornje načelo o hijerarhijskom zajedništvu primijeni na svoj konkretni život i svoju službu, i da ga prihvati kao služenje Božjoj volji punom voljom i odgovornošću. On kao svećenik zna da ne može ništa valjano raditi bez svoga biskupa. Biskup zna da ne može svu svoju pastirsku službu izvršiti bez svećenstva.

Ad 2) To će nužno dovesti kod prezbitarija do vrline poslušnosti, a kod biskupa do poniznosti.

Poslušnost naime nije ništa drugo do *žrtva volje*, da sam sebe stavi u službu hijerarh. zajednici. Ta je žrtva darivanje sebe iz ljubavi, pa zato ta žrtva ne uništava vlastitu slobodu volje, nego je daruje svjesno i slobodno za dobro cijele Crkve.

Takvoj poslušnosti sa strane nižih jest korelativ poniznost sa strane biskupa kao poglavara. Biskup je svjestan da mu treba posvuda suradnja prezbitera u službi, pa se treba prema tome vladati. On je po vlasti što mu je dana središte duhovne dinamike u Božjem narodu, no on nema u sebi sve potrebne karizme i mogućnosti, a napose radna iskustva, jer su mnoga od njih dana podređenim svećenicima. Njegova je zadaća te karizme kod njih pronaći, aktivirati ih i organizirati, da svi djeluju *prema jednom cilju*. A to se ne može autoritarno naglašavati. Suradnja klera nije suradnja automata, već slobodnih ljudi na koje djeluje ljubav, strpljivost i vlastiti primjer poglavara.

Premda vršenje autoriteta u Crkvi nije odozdo (od puka), već odozgo, ipak ono nije u naglašivanju časti, nego u poniznom služenju prema uzoru Krista-Dobroga Pastira.

*

Premda su referati trećeg dana zborovanja — kao komplemenat pojma duhovnosti — važni, mi ćemo ih spomenuti posve ukratko. Oni obrađuju askezu današnjeg svećenika, dakle realizaciju onoga što hoće Koncil u dekretu o svećenicima.

VII. O PRIMATU DUHOVNOG ŽIVOTA U NAŠEM SVEČENIŠTVU

P. Felix Walker D. I. (Feldkirchen)

Važnost je ove teme vječna. Ona već općenito svijetli iz primjera i nauke Kristove. Najprije dolazi *potreba trajne molitve*: »Bdijte i molite...« (Mk 14, 38). No osim toga je potrebno i sam život uskladiti s voljom Božjom (Mt 7, 21). Duhovni život pretpostavlja *duhovno djelovanje*: razmatranje, odluke i afekte volje koji pokreću čine.

Sav naš život jest misterij milosti. To načelo važi za svaki svećenički život, a pogotovo danas kad se nastoji sve što je tradicionalno eliminirati.

Važnost ove teze u moderno doba najbolje ilustriraju: biskupski simpozij i sastanak svećenika u Churu ovog ljeta. Tu se jasno vide dvije forme gledanja na strukturu Crkve i na način svećeničke aktivnosti.

Prvu formu postavljaju biskupi kao brižni očevi: *vertikalna kooperacija*, t. j. odnos oca prema sinovima i obratno. Drugu formu postavljaju neki svećenici (»osporavatelji«): *horizontalnu kooperaciju*. Oni ne žele biti sinovi nego pomagači biskupa, kojima pripada odgovornost u svim odlukama Crkve.

Biskupi traže da se sačuvaju dogmatski principi. Svećenici pak traže prije svega kontakt s modernim čovjekom, da ga »eksperimentalno« dovedu ka Kristu. Mladi hoće da propovijedaju Krista svijetu, koji se više ne brine za Boga. Kod toga oni zapuštaju nutarnji život, vezu s Bogom.

Što se više danas traži nova forma apostolskog rada, to je više svećeniku potreban duhovni život, život vjere na kojoj se sve temelji, i ljubavi kojom se jedino može druge spasavati. No kao što je i vjera i ljubav darovana odozgora, kao nešto nadnaravno, tako se one mogu postići nadnaravnim životom u Kristu (»Ne živim više ja, nego Krist živi u meni). *Sve je drugo iluzija.*

Koreferat ovom predavanju dao je J. Bours (spiritual sjem. u Münsteru):

VIII. NEKI AKCENTI DUHOVNOSTI KOD SVEĆENIKA

1. Postavlja se pitanje: kada svijet danas više ne prima vijest o spasenju, kad se utapa u zabavama i ne želi posmrtni život — ima li smisla danas biti svećenik? Zar ćemo riskirati cijeli život govoreći u prazno? Odgovor može biti samo jedan: *Baš je danas lijepo biti svećenik!*

Baš mi moramo pomoći svijetu da se iz mraka nevjere izvuče. Tome će pomoći živa vjera da smo s Kristom sjedinjeni. Drugo: mi moramo raditi kolegijalno s drugim svećenicima, a nikad izolirano! Svi ljudi sve znadu i pronadu, pa će tako i nove metode iskrsnuti iz zajedničkog truda braće.

2. Svijest da smo mi opunomoćeni od Krista, njegovi poslanici.

3. Svijest da Crkva posjeduje *posebnu objavu* za svijet. Živi Bog nas zove, uskrsli Krist nas šalje i daje baštinu vječnoga života.

4. *Euharistija* je magnet duša, i centar iz kojega život struji.

5. U Crkvi djeluje *Duh Kristov*. Smisao krštenja: savez s Bogom i poziv na trajnu aktivnost.

6. »Siromasima se propovijeda Evandjelje.« A takav je siromah moderni čovjek, zatvoren u samoga sebe. Crkva njemu prilazi i nosi mu hranu u pustinji.

7. Svećenik će dobiti na srčanosti, jer sav svoj uspjeh očekuje od Boga. Treba vjerovati »contra spem«, ali samo onda ako nosimo u sebi »stigmata« Kristova i Njegov križ! Nama Isus Krist i Njegova Ljubav mora dostajati u životu.

Na koncu trećega dana zasjedanja kao zaključak i praktična primjena svih iznesenih teza bilo je završno predavanje msgra L. Piovesana iz Rima: *UNIO APOSTOLICA CLERI kao zajednica u službi dijecezanskoga svećenstva*.

Unio Apostolica kao elitna zajednica u Crkvi, posebno u Evropi, okuplja najbolje i najrevnije među klerom u mnogim zemljama. Radi na vlastitom posvećenju, u ljubavi k duh. pastvi, u trajnoj molitvi, a napose u zajednistvu svih akcija, jer se članovi sastaju da iznesu jedan drugome svoje metode rada, uspjehe i neuspjehe. Oni daju mnoge inicijative i poticaje ostalom svećenstvu, te su najbolja pomoć svojim biskupima.

Unio Apostolica osnovana je breveom pape Benedikta XV g. 1921. kao pia unio koja ima sjedište u Rimu te sebi agregira ostale dijecezanske zajednice. No njen novi Statut, sastavljen g. 1966, odobrila je Kongregacija za kler 4. 12. 1968. Otada se ta zajednica brzo raširila po mnogim zemljama. Najbolje joj je svjedočanstvo baš ovo velebno evropsko zborovanje, a to što smo ukratko nastojali izvijestiti u ovim recima (načela Koncila o životu svećenika) točno je ostvareno u životu tisuća njezinih članova. Kamo sreće da se ta Unija i kod nas što prije ostvari!

Poseban ukras ovom velikom skupu bile su još tri duboke homilije na koncelebriranim Misama ta 3 dana:

1. »Svećenik i Euharistija« (dr Haendly, Berlin)

2. »Značenje Marije za duhovnost svećenika« (prelat Josip Schmitz)

3. »Osobna molitva kao faktor sveć. askeze« (kardinal John Wright, Vatikan).

Četvrti dan (25. VII) bili su sudionici konferencije na krasno organiziranom izletu i upoznali se s vjerskim životom dijeceze Münster, jedne od najboljih u Evropi, s njenom požrtvovnošću u obnovi crkava iza rata. Na koncu su se zahvalili za sve dobro u velebnom Marijinom svetištu Kevelaer na granici Holandije.

SUMMARIUM

„Unio Apostolica cleri“ diebus 21—25, 1969. conventum habuit in quo praeclarum sane tema considerationi omnium subiecit: Quae relatio adesse debet inter sacerdotem eiusque vitam spiritualem; Quinam spiritualitatis fontes, quae notae, item media, ut videri possit quam necessarium sit ut sacerdos, ornatus talibus valoribus, vitam et activitatem suam ordinare debeat. Incipiendo, igitur, ab iis quae fides integraliter concepta a sacerdote requirit, ad específicos valores spirituales fit transitus, investigando quaenam apud SS. Patres inveniantur elementa. Applicando deinde ad exigentias spiritualitatis pro iis qui in communitate vivunt, vel ipsum Ordinem tamquam fundamentum fraternitatis inter sacerdotes ponendum dicitur. Et recte. Nec minoris momenti spiritualis vita pro sacerdote caritatem pastoraalem exercente. Concluditur igitur, Magisterio Ecclesiae conformiter, spiritualitatem pro sacerdote primarium locum inter valores vitae obtinere.